

อนุสรณ์สถานแม่บุญเหลือ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ ถนนสุนทราราม ม.๑๐ ต.โคกสูง อ.เมืองนครราชสีมา จ.นครราชสีมา

นางสาวบุญเหลือ เป็นบุตรของหลวงเจริญ กรมการผู้น้อยแห่งเมืองนครราชสีมาของหลวงเจริญใกล้ชิดสนิทสนมและเคารพนับถือ พระปลัดเมืองนครราชสีมาและคนมาก อีกทั้งพระปลัดเมืองและคุณหญิงโมไม่มีบุตรและธิดา จึงรับและเอ็ดดุนางสาวเป็นลูกหลาน ปีพุทธศักราช ๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ ได้หนีภัยจากเมืองนครราชสีมา โดยอ้างว่ามีพระบรมราชโองการให้ยกทัพไปกรุงธนบุรีกับอังกฤษ ขณะนั้นเจ้าเมืองนครราชสีมาและพระปลัดเมืองไม่อยู่ไปราชการยังเมืองอื่น จึงยกทัพเข้ายึดเมืองนครราชสีมาไปนครเวียงจันทน์ในจำนวนเชลยเหล่านั้นมีคุณหญิงบุญเหลือรวมอยู่ด้วยตลอดเวลาของการเดินทาง เหล่าชาวเมืองนครราชสีมาได้รวมใจที่จะกอบกู้อิสรภาพกลับคืนให้จงได้ โดยมีคุณหญิงโมเป็นศูนย์รวมพลังใจ คิดว่าทุกคนอดทน แม้จะถูกกดขี่ข่มเหงก็ห้ามต่อสู้และขัดขืน ได้ออกอุบายหน่วงเหนี่ยวให้ช้าลง แล้วขอมิด จอบ เสียมสำหรับการใช้ในการ ซ่อมแซมพาหนะและหาฟืนในการต่อสู้ตามแผนการ เมื่อกองทัพเดินทางมาถึงทุ่งสัมฤทธิ์แขวงเมืองพิมาย คุณหญิงโมกับชาวเมืองนครราชสีมาได้กำหนดแผนการกอบกู้อิสรภาพขึ้น โดยให้ประนปรอทหารลาวให้เป็นทีุ่ส่าราญและตายใจนางสาวบุญเหลือเป็นผู้ที่คุณหญิงมอบหมายให้ประณินบัตืเพี้ยรามพิชัย นายทหารลาวผู้เป็นหัวหน้าควบคุมทหารและสั่งทหารเพี้ยรามพิชัยทันที จากการตัดสินใจด้วยปฏิภาณอันห้าวหาญเด็ดเดี่ยวของนางสาวบุญเหลือ เป็นผลให้คุณหญิงโมบัญชาการรบกอบกู้อิสรภาพ จนได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาด สรรเสริญของนางสาวบุญเหลือได้ประทับแน่นอยู่ในความทรงจำของชาวนครราชสีมา ปฏิบัติหน้าที่อย่างอุกฤษณ์ ด้วยปฏิภาณอันกล้าหาญ และห้าวหาญอย่างยิ่ง

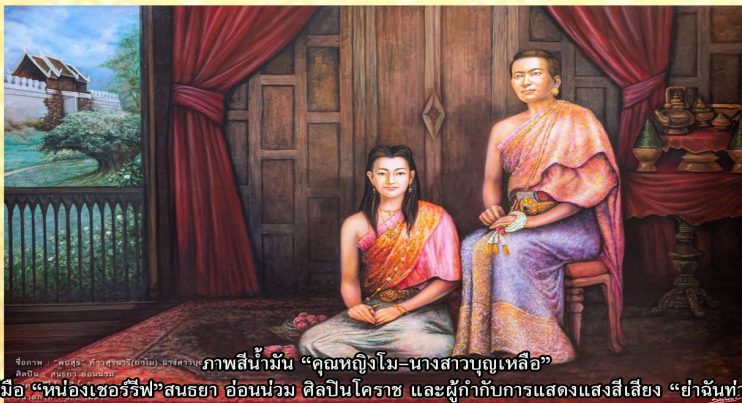
สถานที่ตั้งอนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ

อ อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา ๑๒.๕ กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๕ (ถนนสุรนารายณ์) สายนครราชสีมา – ชัยภูมิ

จังหวัดนครราชสีมา และประชาชนชาวนครราชสีมา พร้อมใจกันสร้าง และทำพิธีเปิดอนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ ขึ้นที่โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๒๙ โดย ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น เป็นประธาน เพื่อรำลึกถึงวีรกรรมของนางสาวบุญเหลือ และเหล่าบรรพบุรุษของชาวนครราชสีมา ที่ได้พลีชีพเพื่อปกป้องชาติ เมื่อครั้งวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ในปี พ.ศ. ๒๓๖๙ นับเป็นอนุสรณ์สถานอีกแห่งหนึ่ง ที่ชาวนครราชสีมาให้ความเคารพสักการะเป็นอย่างสูง อีกทั้งได้มีการกำหนดให้ทุกวันที่ ๔ มีนาคมของทุกปีเป็นวันสตรี วีรกรรมของนางสาวบุญเหลือ โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนได้ร่วมกันสวดดี พร้อมทั้งเปลี่ยนผ้าตะเบงมานตามสีแห่งปี มอบพวงมาลัยและวางพวงมาลา ณ อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ

ประวัติและวีรกรรมของนางสาวบุญเหลือ

จิตรภาพ - คุณหญิงโม (นางสาวบุญเหลือ) ศิลปิน - คุณหญิงโม
ฝีมือ “หลวงเชอริฟ” สนธยา อ่อนน้อม ศิลปินโคราช และผู้กำกับการแสดงแสงสีเสียง “ยารีนท่านช่อโม”

นางสาวบุญเหลือ หรือ ย่าเหลือ บุคคลในประวัติศาสตร์ไทย ในฐานะวีรสตรีที่มีส่วนสำคัญในการกอบกู้เมืองนครราชสีมา ร่วมกับท้าวสุรนารี จากการเข้ายึดตีเมืองของกองทัพเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ณ พุทศัสมฤตย์ ปี พ.ศ. ๒๓๖๙ ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

นางสาวบุญเหลือ เป็นบุตรของ หลวงเจริญ กรมการผู้น้อยแห่งเมืองนครราชสีมา ครอบครัวของหลวงเจริญ มีความใกล้ชิดสนิทสนม และเคารพนับถือ พระยาปลัดเมืองนครราชสีมา และคุณหญิงโม เป็นอันมาก อีกทั้งพระยาปลัดเมือง และคุณหญิงโมไม่มีบุตร และธิดา จึงได้รัก และเอ็นดูนางสาวบุญเหลือ ดุจว่าเป็นลูกหลานแท้ ๆ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ ได้ยกกองทัพเข้าแผ่นดินไทย จนถึงเมืองนครราชสีมา โดยอ้างว่า มีพระราชโองการให้ยกทัพไปกรุงเทพฯ เพื่อช่วยรบกับอังกฤษและเนื่องจากในขณะนั้น เจ้าเมืองนครราชสีมา และพระยาปลัดเมืองไม่อยู่ ไปราชการเมืองซุขันธ์ เจ้าอนุวงศ์จึงยกทัพ เข้ายึดเมืองนครราชสีมาได้โดยง่าย แล้วกวาดต้อนผู้คนชาวนครราชสีมาเป็นเชลยขึ้นไปยังเวียงจันทน์ ในจำนวนเชลยเหล่านั้น มีคุณหญิงโม และนางสาวบุญเหลือรวมอยู่ด้วย

ระหว่างที่กองทัพเจ้าอนุวงศ์ และทหารลาว หยุดพักค้างแรมระหว่างเดินทางไปเวียงจันทน์ ณ พุทฺธมฤทธิ แขวงเมืองนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๖๙ คุณหญิงโม ร่วมกับ นางสาวบุญเหลือ และหลวงณรงค์สงคราม หัวหน้าชาวเมือง ได้ใช้กลอุบาย โดยให้ชาวเมืองเลี้ยงสุราอาหารแก่ทหารลาวที่ควบคุมตัวมา เมื่อทหารเจ้าอนุวงศ์หลงกลกินเหล้าเมายาจนขาดสติเกือบหมดกองทัพ เมื่อได้โอกาสอันเหมาะสมแล้ว กำลังชาวโคราชที่พุทฺธมฤทธิทั้งชาย และหญิง ก็แย่งอาวุธโจมตีเช่นฆ่าทหารลาวจนล้มตายเป็นจำนวนมาก ทำให้แผนกอบกู้อิสรภาพของนครราชสีมาสำเร็จ

และในเหตุการณ์ครั้งนั้น นางสาวบุญเหลือได้เสียสละพลีชีพด้วยการนำไม้พินจากกองไฟ วังพลอหล่อทหาร ตรงไปยังกองเกวียน กระสุนดินประสิวของกองทัพทหารลาว จนเกิดการระเบิด แสงเพลิงแดงฉานไปทั่วท้องพุทฺธมฤทธิ ด้วยการตัดสินใจด้วยปณิธานอันห้าวหาญ เด็ดเดี่ยวในวีรกรรมครั้งนี้ ของนางสาวบุญเหลือ ยังคงประทับแน่นอยู่ในความทรงจำ ของลูกหลานชาวนครราชสีมาตลอดไม่รู้ลืม

และต่อมาทางราชการ ได้ถือเอาวันที่ ๔ มีนาคมของทุกปี เป็นวันไทยอาสาป้องกันชาติ

อนุสรณ์สถานวีรกรรมพุทฺธมฤทธิ ย่าโม ย่าบุญเหลือ

พิพิธภัณฑสถานจังหวัดนครราชสีมา

เทศบาลตำบลโคกสูง

ชมซากดึกดำบรรพ์บ้านโคกสูง

ตั้งอยู่ที่พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์โคกสูง เทศบาลตำบลโคกสูง อ.เมืองนครราชสีมา จ.นครราชสีมา

การค้นพบ ซากดึกดำบรรพ์พบในพื้นที่บ่อทรายบ้านโคกสูง อ.เมืองนครราชสีมา จ.นครราชสีมา ในพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่ (บริษัทสงวนจำกัด) ที่หลัก กม.๓๘๗ เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๐๕ (จอหอ-โนนไทย) เมื่อวันที่ ๘ มี การขุดบ่อในทุ่งนาเพื่อนำดินไปปรับพื้นที่สร้างโรงสีข้าว ได้พบซากดึกดำบรรพ์ในบ่อดังกล่าว

กรมทรัพยากรธรณี โดย ผศ.ดร.ประเทือง จินตสกุล ดร. ยาวลักษณ์ ชัยมณี และคณะได้ทำการศึกษาตัวอย่างดึกดำบรรพ์ที่สมบูรณ์ พร้อมด้วยฟันช้างโบราณ สเตโกดอน หลังจากนั้นกรมทรัพยากรธรณี ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จำนวนมาก ที่บ้านโคกสูง ตำบลโคกสูง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยพบในบ่อทรายประมาณ ๕ เมตร มีความหลากหลายสูง โดยพบซากช้างโบราณ สเตโกดอน ซากสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมมากกว่า ๕ ชนิด ได้แก่ กวาง เต่าอย่างน้อย ๒ ชนิด ตะพาบน้ำ จระเข้ และซากต้นไม้อีกเป็นจำนวนมาก บริเวณที่พบซากดึกดำบรรพ์ราว ๑๓ ไร่ ของบริษัทสงวนจำกัด ที่หลัก กม.๓๘๗ เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๐๕ (จอหอ-โนนไทย)

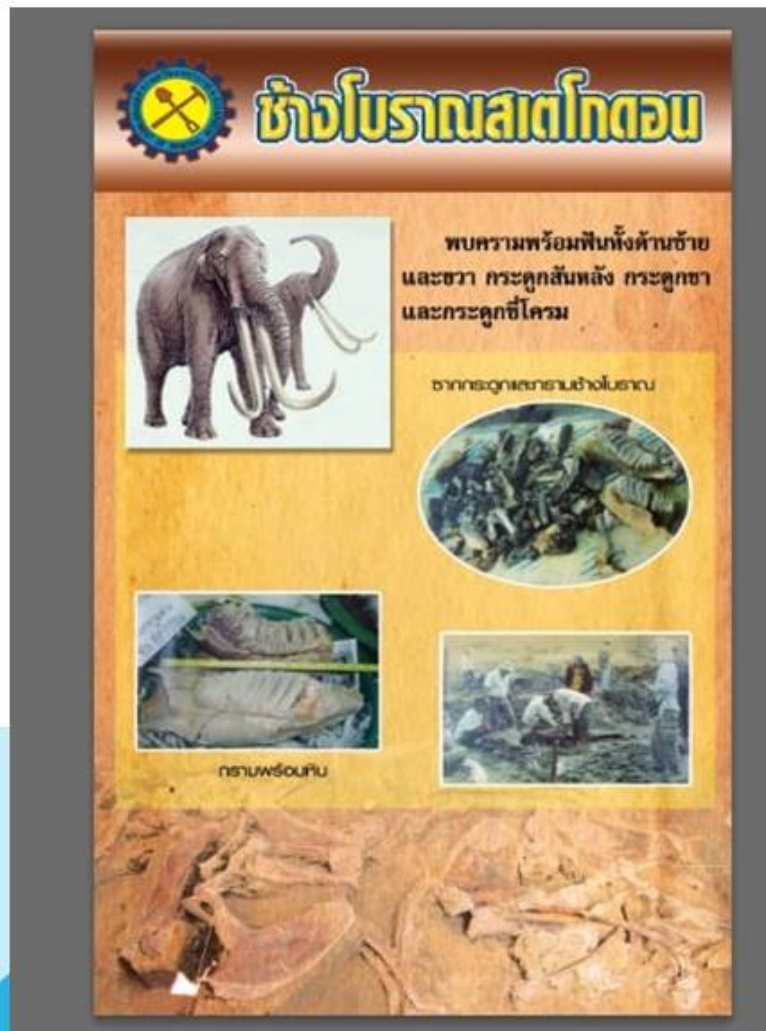
ซากช้างโบราณ สเตโกดอน ที่สำรวจพบนี้เป็นช้างที่มีอายุอยู่ในสมัยโอซีนตอนปลาย (ประมาณ ๑๐ ล้านปี) และยุคซีโนตอนปลาย (ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ปี) จากการศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะฟันของช้างที่พบซึ่งมีพัฒนาการสูง และจากซากกระดูกของซากสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมที่พบนี้ กับซากสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมที่เคยมีการศึกษาในชุดหินสิ่วะ ประเทศปากีสถาน บรรพ์แห่งนี้ มีอายุสมัยไพลสโตซีนตอนต้น หรือราว ๒ ล้านปี

จากการค้นพบซากดึกดำบรรพ์หลายชนิดนี้ ทำให้สามารถสันนิษฐานได้ว่า บริเวณบ้านโคกสูงเป็นทางน้ำและหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์และมีป่าซึ่งเป็นอาหารของสัตว์ใหญ่อยู่โดยรอบ ทำให้มีสัตว์ชุมชมในพื้นที่แถบนี้

การเดินทาง ที่ตั้ง อาคารพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ บ้านโคกสูง ตั้งอยู่ที่บริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง ตำบลโคกสูง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ ๑๔ กิโลเมตร

ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ส่วนวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา สำนักธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถนนพระราม ๖ เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ www.dmr.go.th

หรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ส่วนวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา สำนักธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถนนพระราม 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ www.dmr.go.th

ประชาสัมพันธ์ สมุดภาพนครราชสีมา

